

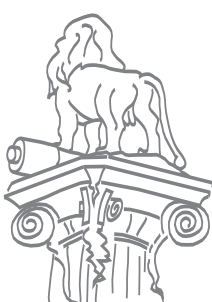
GIRONA · MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

GIRONA I FRANÇA, ENTRE LA GUERRA I LA PAU (1659-1939)

ACTIVITATS PER A EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Genís Barnosell

GIRONA 1808 - 2008

BICENTENARI
DE LA GUERRA
DEL FRANCÈS

DESCRIPCIÓ BREU DE LA UNITAT

L'exposició del Museu d'Història de la Ciutat de Girona que presentem –“Girona i França, entre la guerra i la pau (1659-1939)”, comissariada per Genís Barnosell- ofereix a l'alumnat de primària una finestra al passat, a unes maneres diferents de viure, que permeten desenvolupar competències bàsiques amb activitats específiques adreçades a cadascun dels tres cicles.

L'exposició ofereix una mirada a l'època històrica de començaments del segle XIX, amb molts elements que permeten una fàcil comparació entre el passat i el present i que permeten treballar les nocions bàsiques de passat/present, canvis i continuïtats o successió i durada. Com és conegut, la guerra del Francès i tota la primera meitat del segle XIX és un moment fonamental en la construcció de la Catalunya contemporània, raó que justifica l'atenció que li prestem en aquest Bicentenari. L'exposició està organitzada en 6 àmbits, dels quals s'aprofiten els més adequats per a l'educació primària. La relació entre els àmbits de l'exposició i els temes que es tracten en aquesta unitat didàctica és la següent:

Àmbit 2. Vida quotidiana en la pau i en la guerra	> El treball i el comerç, abans i ara
Àmbit 3. Girona assetjada	> Quan la ciutat tenia portes i muralles
Àmbit 4. Mirades sobre la guerra	> La pintura, realitat i imaginació
Àmbit 5. Patriotes i afrancesats	> Del correu amb cavalls a l'e-mail
Àmbit 6. La guerra de la memòria	> Conèixer les escultures del conflicte a Girona

GUIA PER AL PROFESSORAT

Les activitats que es presenten tot seguit permeten de treballar alguns dels objectius generals de l'educació primària, especialment conèixer els valors i les normes de convivència per a ser un ciutadà, tenir consciència del valor del treball individual i col·lectiu, conèixer l'entorn social i cultural més proper, iniciar-se en la selecció i valoració d'informació diversa usant les TIC quan s'escaigui i desenvolupar actituds contràries a la violència. Tot seguit precisem les competències, objectius, continguts, i criteris d'avaluació que desenvolupen aquests objectius generals, i els relacionem amb cada activitat concreta.

Competències de Coneixement del medi natural, social i cultural (pròpies de l'àrea i aportacions a les competències bàsiques). Competències que es treballaren en el conjunt de les activitats didàctiques:

1. Conèixer i comprendre el context natural, social, cultural i tecnològic on està immers.	ra eficaç i intel·ligible sobre espais, fets, problemes i fenòmens geogràfics, històrics, socials, naturals i tecnològics.
2. Utilitzar críticament fonts d'informació que usin diferents tipus de suport per observar i analitzar l'entorn.	6. Comunicar idees i informacions de manera oral, escrita, visual i utilitzant les TIC per informar, per convèncer, per dialogar.
3. Situar etapes i fets de la història personal, familiar, local, catalana i espanyola en el temps i en una estructura cronològica.	7. Plantejar-se preguntes que puguin ser objecte d'investigació.
4. Descriure, analitzar i valorar els canvis i les continuïtats i les causes i les conseqüències d'algun esdeveniment clau de la història de Catalunya i d'Espanya utilitzant diferents fonts històriques primàries i secundàries.	8. Utilitzar habilitats de planificació del treball.
5. Expressar idees i organitzar informacions de mane-	9. Utilitzar habilitats per a la recollida i tractament de la informació.
	10. Utilitzar el pensament crític i creatiu per a l'anàlisi de la informació, la resolució de problemes i la presa de decisions.

Objectius:

1. Plantejar-se, identificar i resoldre interrogants i problemes relacionats amb fenòmens i elements significatius de l'entorn natural, social i cultural, utilitzant estratègies de cerca i tractament de la informació, i analitzar els resultats i plantejar solucions alternatives als problemes.	7. Reconèixer en el medi natural, social i cultural els canvis i les continuïtats relacionats amb el pas del temps, comprendre algunes relacions de successió i simultaneïtat, de cronologia i de durada, i aplicar aquests coneixements en la interpretació del present, la comprensió del passat i en la construcció del futur.
2. Utilitzar diversos llenguatges per expressar i comunicar els continguts de l'àrea de forma personal i creativa, seleccionar i interpretar dades expressades per mitjà de codis diversos (lingüístics, numèrics, gràfics) i reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge.	10. Utilitzar de manera responsable i creativa les TIC i el material relacionat amb l'experimentació i el treball de camp, tant com a eines per obtenir informacions, com a instruments per aprendre i compartir coneixements.
5. Prendre consciència de pertinença a diferents àmbits socials i culturals, reconèixer la diversitat com a element enriquidor de la convivència, respectar la igualtat de drets i deures de les persones, reconeixent les pròpies responsabilitats.	11. Valorar la democràcia com a forma de convivència i de govern que permet exercir i respectar els drets i deures individuals i col·lectius.

CONTINGUTS, i la seva relació amb competències i objectius, per a cada activitat

EL TREBALL I EL COMERÇ, ABANS I ARA

Cicle inicial	
Competències: C4, C5, C6	Objectius: O2, O7
Continguts: Ús de les nocions bàsiques de temps (abans/després, passat/present/futur, durada) i de les unitats de mesura bàsiques (dia, setmana, mes i any).	
Cicle mitjà	
Competències: C4, C5, C6	Objectius: O2, O7
Continguts: Identificació d'activitats econòmiques relacionades amb la cria d'animals i el cultiu de plantes. Ús de fonts d'informació històrica diverses per obtenir informació i evidenciar els canvis i continuïtats al llarg del temps d'aspectes de la vida quotidiana de l'entorn proper. Descoberta i valoració del patrimoni comarcal cultural. Identificació del paper dels homes i les dones, individualment i col·lectiva, en la història.	
Cicle superior	
Competències: C3, C4, C5, C6, C9, C10	Objectius: O2, O7, O10
Continguts: Comprensió del temps cronològic i ús de representacions gràfiques per situar fets i etapes de l'evolució històrica. Ús de la periodització convencional i de les convencions de datació i identificació de la durada, simultaneïtat i successió d'esdeveniments històrics. Valoració de la pròpia història personal i col·lectiva per a la comprensió del passat i del present i la construcció del futur i valoració de l'intercanvi intergeneracional d'experiències. Anàlisi de l'evolució d'algun element patrimonial de l'entorn proper, a partir del treball cooperatiu, i comunicació de la informació per mitjà dels recursos de les TIC, mostrant valoració i respecte per les manifestacions del patrimoni; anàlisi del paper de les dones com a subjectes individuals o col·lectius de la història al llarg del temps i valoració de la seva aportació al patrimoni i a la cultura. Recerca d'informació sobre com s'ha resolt un problema bàsic de la vida quotidiana al llarg del temps a partir d'un treball comparatiu i d'ús de les TIC.	

QUAN LA CIUTAT TENIA PORTES I MURALLES

Cicle inicial

Competències: C1, C4

Objectius: O5, O7

Continguts: Ús de les nocions bàsiques de temps (abans/després, passat/present/futur, durada) i de les unitats de mesura bàsiques (dia, setmana, mes i any). Reconeixement dels drets i deures de les persones del grup, així com la importància del diàleg en la resolució de conflictes.

Cicle mitjà

Competències: C1, C4

Objectius: O5, O7

Continguts: Ús de fonts d'informació històrica diverses per obtenir informació i evidenciar els canvis i continuïtats al llarg del temps d'aspectes de la vida quotidiana de l'entorn proper. Descoberta i valoració del patrimoni comarcal natural i cultural i aplicació de nocions de canvi i continuïtat en els paisatges. Coneixement i utilització dels mecanismes de la participació activa, la cooperació i el diàleg en la construcció de tasques comunes i en la resolució de conflictes.

Cicle superior

Competències: C1, C4

Objectius: O5, O7

Continguts: Anàlisi de l'evolució d'algun element patrimonial de l'entorn proper, a partir del treball cooperatiu, i comunicació de la informació per mitjà dels recursos de les TIC, mostrant valoració i respecte per les manifestacions del patrimoni. Recerca d'informació sobre com s'ha resolt un problema bàsic de la vida quotidiana al llarg del temps a partir d'un treball comparatiu i d'ús de les TIC. Valoració dels drets i deures ciutadans i del paper individual i col·lectiu en la construcció d'un món més just i equitatiu, així com de la necessitat d'un compromís per la resolució de problemàtiques socials.

LA PINTURA, REALITAT I IMAGINACIÓ

Cicle inicial

Competències: C2

Objectius: O10

Continguts: Ús de les nocions bàsiques de temps (abans/després, passat/present/futur, durada) i de les unitats de mesura bàsiques (dia, setmana, mes i any).

Cicle mitjà

Competències: C2

Objectius: O10

Continguts: Interès per l'observació i la generació de preguntes científiques, així com per la construcció de respostes coherents amb el coneixement científic.

Cicle superior

Competències: C2

Objectius: O10

Continguts: Ús de diferents fonts històriques (orals, documentals, patrimonials) per contrastar informacions sobre un mateix esdeveniment i obtenir factors explicatius de les accions humanes.

DEL CORREU AMB CAVALLS A L'E-MAIL

Cicle inicial

Competències: C4, C5, C6

Objectius: O2, O7

Continguts: Ús de les nocions bàsiques de temps (abans/després, passat/present/futur, durada) i de les unitats de mesura bàsiques (dia, setmana, mes i any).

Cicle mitjà

Competències: C4, C5, C6

Objectius: O2, O7

Continguts: Ús de fonts d'informació històrica diverses per obtenir informació i evidenciar els canvis i continuïtats al llarg del temps d'aspectes de la vida quotidiana de l'entorn proper.

Cicle superior

Competències: C3, C4, C5, C6, C9, C10

Objectius: O2, O7, O10

Continguts: Caracterització d'algunes societats de diferents èpoques històriques a partir de l'anàlisi de les formes d'organització social i anàlisi de problemes socials rellevants, comparant la situació actual amb la d'altres èpoques històriques. Recerca d'informació sobre com s'ha resolt un problema bàsic de la vida quotidiana al llarg del temps a partir d'un treball comparatiu i d'ús de les TIC.

CONÈIXER LES ESCULTURES DEL CONFLICTE A GIRONA

Cicle inicial

Competències: C6, C7, C8, C9, C10

Objectius: O1, O2, O10

Continguts: Ús de les nocions bàsiques de temps (abans/després, passat/present/futur, durada) i de les unitats de mesura bàsiques (dia, setmana, mes i any).

Cicle mitjà

Competències: C6, C7, C8, C9, C10

Objectius: O1, O2, O10

Continguts: Descoberta i valoració del patrimoni comarcal cultural

Cicle superior

Competències: C6, C7, C8, C9, C10

Objectius: O1, O2, O10

Continguts: Valoració de la pròpia història personal i col·lectiva per a la comprensió del passat i del present i la construcció del futur i valoració de l'intercanvi intergeneracional d'experiències; anàlisi de l'evolució d'alguns elements patrimonials de l'entorn proper, a partir del treball cooperatiu, i comunicació de la informació per mitjà dels recursos de les TIC, mostrant valoració i respecte per les manifestacions del patrimoni.

JOC DE PISTES

Cicle inicial

Competències: C1, C2, C6, C9

Objectius: O1, O4, O8

Continguts: Ús de fonts diverses per obtenir informació.

Cicle mitjà

Competències: C1, C2, C6, C9

Objectius: O1, O4, O8

Continguts: Ús de fonts d'informació històrica diverses per obtenir informació.

Cicle superior

Competències: C1, C2, C6, C9

Objectius: O1, O4, O8

Continguts: Ús de diferents fonts històriques per obtenir informació.

Abans de realitzar cada activitat es recomana que s'observi atentament l'exposició i que s'atenguin les explicacions dels guies. Totes les activitats estan pensades per a un nivell mitjà de dificultat. El professorat les adaptarà en funció de les seves necessitats. Les activitats d'aprenentatge ho són també d'avaluació.

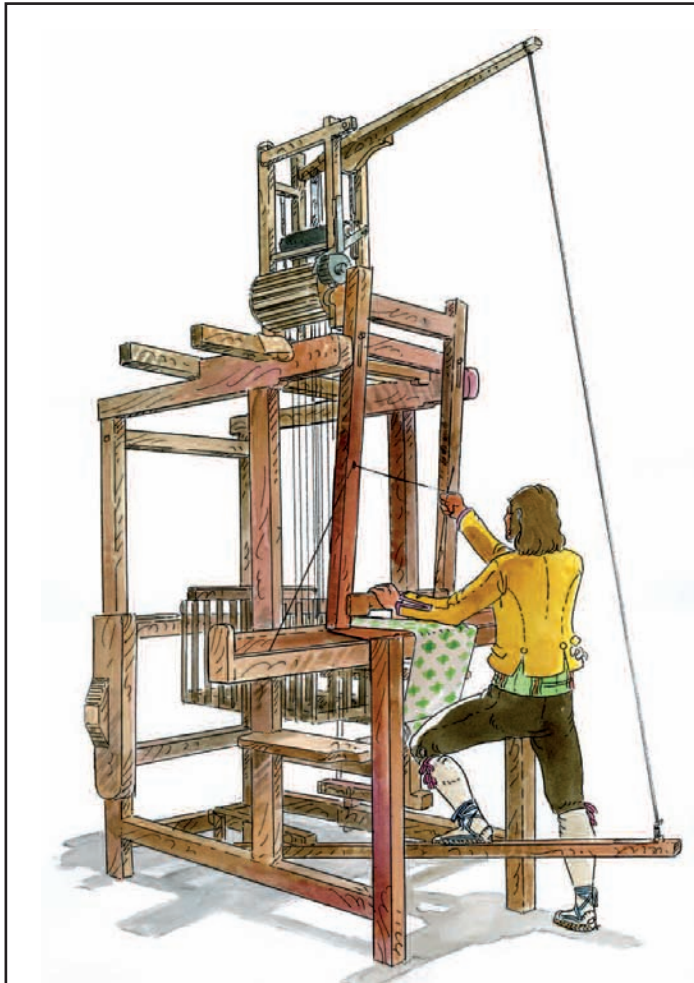
Es valorarà especialment:

- al cicle inicial, la capacitat de descriure fets quotidians i elements patrimonials aplicant nocions temporals bàsiques;
- al cicle mitjà, la capacitat d'aplicar nocions de canvi i continuïtat a aspectes de la vida quotidiana de les societats humanes i situar elements patrimonials d'acord amb els criteris de successió i duració temporals;
- al cicle superior, la capacitat de descriure i analitzar processos de canvi tecnològic, i d'usar diferents tipus de fonts documentals per obtenir informació.

ÀMBIT 2 VIDA QUOTIDIANA EN LA PAU I EN LA GUERRA

El treball i el comerç, abans i ara

Tu ja saps que les coses canvien al llarg del temps. Ara t'hi fixaràs una mica més.

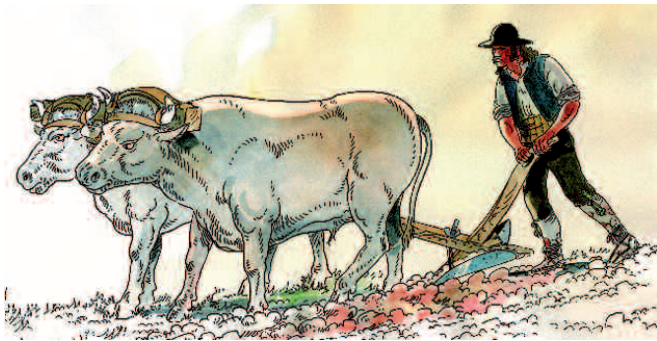
Això és un teler manual, i serveix per a fer teixits. El teixidor o teixidora, amb la força de les seves cames i dels seus braços mou els aparells del teler. Si ell o ella reposa, el teler es para. Es feia servir als segles XVIII i XIX.

Això és un teler mecànic actual. No necessita ningú que el faci funcionar amb la seva força. Les persones que treballen al seu voltant només el vigilen.

1. Amb què va si ningú no el fa funcionar?

2. Quin et sembla que teixeix més ràpidament?

Posa els noms on correspongui:
jou, arada, bou

Saps per a què serveix una arada?

Quina funció fa el bou? I l'home?

Quina d'aquestes màquines fan la funció del bou i l'arada?

A

B

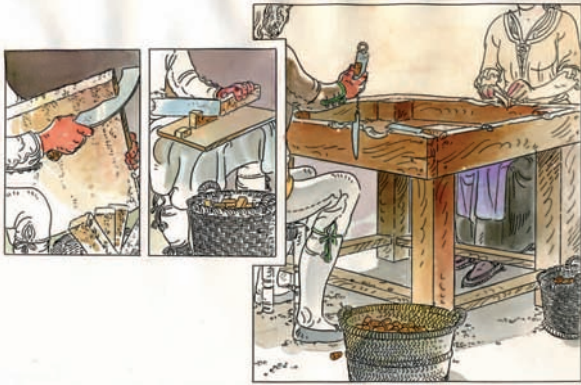

C

Aquesta màquina té un motor.

Amb què deu funcionar?

De quina manera creus que es va més ràpid?

A començaments del segle XIX, els taps de suro es feien, com gairebé tot, a mà.
Eren l'única manera de tapar bé una ampolla.

Com es pot tapar bé una ampolla actualment? _____

Saps si els taps de suro encara es fan servir? _____

Al llarg del segle XIX les salaons eren la manera més habitual de conservar aliments com el peix.

Quina mena de recipients es fan servir?

Quins ingredients es fan servir?

De quines maneres es conserva el peix ara?

Mira't ara tots els dibuixos. **Van vestides igual que ara les persones que hi surten?** _____
Com van vestides?

Completa les dues columnes

Què ha canviat?

Què no ha canviat?

PER TREBALLAR MÉS (cicle superior)

Ja has vist que a començaments del segle XIX es feien servir caixes de fusta i sal per conservar el peix. Ara tenim molts més mitjans, tant per conservar el peix com per emmagatzemar, conservar i transportar tota mena d'aliments. Aquí en téns uns quants, i l'any de la seva invenció o difusió:

- 1 Bossa de plàstic, 1957
- 2 Tetra brik, 1963
- 3 Bossa de paper, 1915
- 4 Tetra Classic, 1953
- 5 Ampolla PET, 1977
- 6 Llauna de conserva, 1810
- 7 Llaunes de beguda, 1965

Fes un dibuix o aconsegueix una il·lustració de cadascun d'ells, i fes-ne una breu descripció (potser hauràs de fer servir Internet).

Construeix un eix cronològic amb aquestes dades i marca-hi també els anys en què vas néixer tu (i els teus germans o germanes, si en téns), els teus pares i els teus avis. Fixa't que no hi ha només un “abans” i un “ara”: les coses canvien contínuament. Completa el quadre següent:

Quan va néixer (posa-hi el nom)	Ja s'havien inventat... (escriu quins d'aquests productes ja s'havien inventat)
El meu avi o àvia	
El meu avi o àvia	
El meu avi o àvia	
El meu avi o àvia	
La meva mare	
El meu pare	
Jo	
El meu germà o germana	

Quan la ciutat tenia portes i muralles

A començaments del segle XIX, la ciutat de Girona era molt més petita i estava tota ella envoltada per una muralla. De tant en tant hi havia una porta que a la nit es tancava.

Imatges antigues CDRI

Imatges actuals Genís Barnosell

Compara aquestes tres fotografies del segle XIX amb les tres fotografies actuals. **Quines diferències hi veus? En quina ciutat preferiries de viure i per què?**

La pintura, realitat i imaginació

Quan avui volem obtenir una imatge d'una persona o d'un fet, fem fotografies o gravem en vídeo. Ara fa 200 anys només podien fer pintures o dibuixos. Però no totes les pintures tenien el mateix valor ni es feien amb els mateixos objectius. Mirem-nos dues de les pintures que hi ha a l'exposició.

El senyor de la imatge és un rei. Després que el vostre mestre o la vostra mestra us hagin explicat què era un rei, mireu-vos bé el retrat i contesteu les preguntes.

Et sembla “ben pintat” aquest retrat? _____

Com és, gran o petit? _____

Com és el marc del retrat?

Et sembla que fer un retrat així era car o barat?

Describeu com són les robes del rei

Aquestes imatges es feien per donar gràcies quan algú creia que la intervenció de Déu o d'un sant l'havia ajudat. El que tenim aquí donen gràcies a Sant Narcís per haver pogut escapar d'un soldat.

Et semblen més ben pintats o més mal pintats que el retrat del rei?

Com són, grans o petits? _____

Ténen un marc bonic? _____

Com va vestida la gent que hi apareix?

GIRONA · MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

GIRONA 1808 - 2008

BICENTENARI
DE LA GUERRA
DEL FRANCÈS